

POSTANOWIENIE

Dnia 31 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

w sprawie z powództwa J. R.-P. i Z. P.
przeciwko [...] Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę i ustalenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 31 sierpnia 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 13 października 2021 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) oddala wniosek powodów o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego [...] Bank S.A. z siedzibą w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z 13 października 2021 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do

rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przesłanka ta nie została spełniona.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m. in. postanowienie SN z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji.

Skarżący sformułował w ramach tej przesłanki dwa problemy prawne. Pierwszy z nich odniósł do art. 58 § 1 k.c., jego *ratio legis*, konstytucyjnej zasady proporcjonalności i gwarancji w zakresie pewności obrotu gospodarczego, wskazując na potrzebę analizy tego, czy strona umowy będąca konsumentem jest uprawniona do powoływania się przed sądem w ramach wywodzonego roszczenia procesowego na jej nieważność po jej całkowitym wykonaniu. Drugi problem został związany z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. i możliwością ochrony kredytobiorcy będącego konsumentem w relacji z bankiem poprzez przywrócenie niezasadnie zaburzonej równowagi kontraktowej. Skarżący przedstawił także szczegółową argumentację,

która miałyby wspierać zasadność wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, co jednak nie zostało wykazane.

W orzecznictwie nie budzi wątpliwości, że na nieważność czynności prawnej strona może powołać się w każdym czasie, a orzeczenie sądu stwierdzające sprzeczność czynności prawnej z ustawą ma charakter deklaratoryjny (wyrok SN z 18 lipca 2014 r., IV CSK 640/13, OSNC 2015, nr 6, poz. 75). Sankcja nieważności czynności prawnej następuje już z mocy prawa i dlatego nie przewiduje się szczególnego materialnego uprawnienia do powoływania się na nieważność czynności prawnej (wyrok SN z 15 września 2016 r., I CSK 615/15, niepubl., wraz z orzecznictwem powołanym w jego uzasadnieniu). Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, stwierdzenie nieważności umowy zostało powiązane z ustaloną abuzywnością klauzuli ryzyka walutowego stanowiącej świadczenie główne kredytobiorców, a wynikającą z braku obiektywnej możliwości wyliczenia przez konsumenta wysokości zarówno konkretnej raty kredytu, jak i całkowitej wysokości jego spłaty. Problemy przedstawione w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w istocie nie odnoszą się do ustalonej przyczyny nieważności umowy, a kwestie w nich poruszane były już wielokrotnie przedmiotem rozważań TSUE oraz Sądu Najwyższego, prowadzących do wniosku, że skuteczne zakwestionowanie postanowień dotyczących głównego przedmiotu umowy może skutkować stwierdzeniem jej nieważności, o ile konsument wyraźnie i ze świadomością konsekwencji się tego domaga (zob. wyrok TSUE z 14 marca 2019 r., C-118/17, Zsuzsanna Dunai przeciwko ERSTE Bank Hungary Zrt., Zbiór orzeczeń 2019, poz. 207; wyrok TSUE z 20 września 2018 r., EOS KSI Slovensko s.r.o. przeciwko Jánowi Dankowi i Margicie Dankovej, C-448/17, Zbiór orzeczeń 2018, poz. 745; wyrok TSUE z 20 września 2018 r., C-51/17, OTP Bank Nyrt. i OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt przeciwko Teréz Ilyés i Emil Kiss, Zbiór orzeczeń 2018, poz. 750; wyrok TSUE z 20 września 2017 r., Ruxandra Paula Andriciuc i in. przeciwko Banca Românească SA, C-186/16, Zbiór orzeczeń 2017, poz. 703; wyrok TSUE z 30 kwietnia 2014 r., Árpád Kásler i Hajnalka Káslerné Rábai przeciwko OTP Jelzálogbank Zrt, C-26/13, Zbiór orzeczeń 2014, poz. 282), a także orzeczenia Sądu Najwyższego powołane w uzasadnieniach Sądów obu instancji). Odnosząc się zaś do konstytucyjnej zasady proporcjonalności i gwarancji w

zakresie pewności obrotu gospodarczego, należy zauważyć, że zasady te nie chronią arbitralności decydowania przez jedną wysoce sprofesjonalizowaną stronę umowy o głównym świadczeniu drugiej i słabszej strony umowy, co zresztą samo również skutkuje naruszeniem zasady swobody umów.

Należy wreszcie ponownie przypomnieć, że rolą Sądu Najwyższego nie jest dokonywanie instancyjnej kontroli każdego orzeczenia wydanego w sprawie „frankowej”.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Zawarty w odpowiedzi na skargę wniosek o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono, do dnia zapłaty, podlega oddaleniu wyłącznie z tej przyczyny, że powodowie w odpowiedzi wnieśli jedynie o oddalenie w całości skargi kasacyjnej i z tym żądaniem związany był wniosek o zasądzenie kosztów postępowania. Skutkuje to tym, że koszty sporządzenia i wniesienia odpowiedzi na skargę nie mogą być uznane za koszty celowej obrony w razie odmowy przyjęcia skargi do rozpoznania. Wniosek o ich zasądzenie związany był z innym oczekiwanym rozstrzygnięciem (por. m. in. postanowienia SN z 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, OSNC 2015, nr 7 – 8, poz. 91, Biuletyn SN 2014, nr 9, s. 9 – 10, z 5 grudnia 2013 r., III SK 23/13, z 18 grudnia 2012 r., II CSK 397/12).